

6 JANUARI 2013 – OPENBARING VAN DE HEER

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

– Jean BASTIAENS –

De kracht van het visioen

WAT IS HET DAT MENSEN in beweging brengt? Wat kan ervoor zorgen dat mensen hun zo mooi geordende bestaan verlaten en gaan deelnemen aan iets dat groter is dan henzelf? De kracht van een visioen. Wat is eigenlijk een visioen? Het is meer dan een goed idee, zelfs meer dan een sterke visie. Een visioen tilt de mensen uit boven de grenzen van de bestaande werkelijkheid en laat hun zien hoe er een nieuwe toekomst daagt, met heel nieuwe en andere mogelijkheden. Een visioen creëert een golf van enthousiasme, zodat de bestaande situatie plotseling niet langer onveranderlijk blijkt.

In de lezingen van vandaag komen heel wat mensen in beweging, hele volken zelfs. In de eerste lezing uit het boek Jesaja is er de stem van de profeet, die de stad Jeruzalem toespreekt en een visioen voorhoudt: „Sta op! Laat in een wereld die gehuld is in duisternis, het Licht over je vaardig worden. GOD zelf komt je met zijn Aanwezigheid – zijn ‘glorie’ – bedekken.” En inderdaad, wanneer GOD in ons leven binnenkomt en ons aanraakt met zijn Aanwezigheid, dan beginnen we alles anders te zien. Ons leven komt in een ander, in een nieuw daglicht te staan. En we komen in beweging („Sta op!”).

Het visioen steekt af tegen de grauwe werkelijkheid. Er is zoveel duisternis in onze wereld, een floers van donkerheid hangt over tal van volken. En dan is er plotseling dat felle licht. Geen koud licht, maar het licht dat ons kille lichaam en koude gemoed verwarmt zoals de zon: „De zon gaat over u op!” GOD breekt door en zet Jeruzalem in lichterlaaie.

En Jeruzalem – stad van hoop en vrede – staat op en kijkt met andere ogen. De vijandschap met de volken is gekeerd. Er is geen sprake meer van wrede Assyriërs of meedogenloze Babyloniërs. Een nieuwe ster is verschenen aan het firmament, Cyrus, de gezalfde, en hij stelt alles in het werk opdat de „zonen en dochters” – de ballingen, de gedeporteerden – kunnen terugkeren naar hun eigen land. Jeruzalem ziet ze komen, van verre, en haar hart wordt „wijd van vreugde”. Waaraan heeft Jeruzalem – die verlaten stad – dit verdiend? Ze heeft het niet verdiend. GOD doet zijn Naam gestand: IK-ZAL-ER-ZIJN.

Met dit alles in het achterhoofd belanden we bij het evangelie en worden we deelgenoot van het visioen van de Wijzen uit het oosten. Zij dragen een geheim in zich dat niemand kent, maar dat hen in beweging heeft gebracht, op weg naar de stad van de vrede: Jeruzalem. Het geheim van hun visioen krijgt gestalte in de ster die is opgegaan en die zij volgen. De ster is de voorbode van de geboorte van een koningskind en van een nieuw tijdperk dat aanbreekt. De wijzen zijn er helemaal vol van. Aangekomen in Jeruzalem gaan ze uitgebreid op zoek.

In Jeruzalem stoten ze echter op een andere koning: koning Herodes. En we weten hoe dat gaat: machthebbers hebben altijd schrik van het visioen. Zij wensen geen verandering, nooit. Zij willen geen beweging, maar zijn uit op het handhaven van de orde, de status quo. Koning Herodes schrikt zich dan ook een hoedje – „en heel Jeruzalem met hem” – wanneer hij hoort van een „pasgeboren koning van de Joden”.

En zo komen visioen en macht tegenover elkaar te staan. De Wijzen voeren het programma van hun visioen uit. Herodes voert zijn programma van de machtshandhaving uit, met alle sluwheid en verborgen tactieken van dien. Maar het visioen is sterker. Herodes helpt de Wijzen zelfs om het visioen waar te maken: want hij is het die ‘alle’ (!) hogepriesters en Schriftgeleerden samenroept, zodat zij eenparig kunnen verklaren waar dit koningskind – de messias – geboren moet worden. En zo verwijst Herodes de wijzen naar Betlehem. En de ster – o ironie – bevestigt de Wijzen dat ze op het goede pad zijn. Als ze de plaats vinden, in Betlehem, waar het kind met zijn moeder zich bevinden, wordt hun hart „wijd van vreugde”. Het visioen blijft doorwerken tot in hun dromen: ze beseffen dat ze de wijk moeten nemen, een andere weg, Herodes voorbij.

Wat brengen de Wijzen mee? Ze zijn natuurlijk allereerst de dragers van het visioen, en als zodanig de voorlopers van een nieuwe constellatie, een nieuwe wereld. Maar ze hebben ook mirre bij zich, zodat het kind – vorst van vrede – tot messias gezalfd zal kunnen worden. En ze hebben goud en wierook, tekens van weelde en waardigheid. Het tijdperk van Herodes is ten einde, bijna toch. Een heel ander soort koningschap dient zich aan. Hosanna-in-den-Hoge.

EERSTE LEZING

JESAJA 60, 1-6

Sta op, laat het licht u beschijnen, Jeruzalem, want de Zon gaat over u op en de glorie van de Heer begint over u te schijnen. Want zie: de duisternis bedekt de aarde, het donker de volkeren, maar over u gaat de Heer op en zijn glorie is boven u verschenen.

Volkeren komen af op uw licht, koningen op de luister van uw dageraad. Sla uw ogen op en zie om u heen: van overal stromen ze naar u toe, uw zonen komen van verre, uw dochters draagt men op de arm.

Bij het zien hiervan zult gij met blijdschap worden vervuld en uw hart zal bonzen en wijd worden van vreugde. Want de schatten der zee gaan over in uw bezit, de rijkdommen der volkeren worden aan u afgedragen. Een zee van kamelen bedekt u, jonge kamelen van Midjan en Efa. Alle bewoners van Sjeba trekken naar u toe; ze voeren goud en wierook aan en verkondigen luid de roem van de Heer.

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE EFESIERS 3, 2-3a.5-6

Broeders en zusters,

Gij hebt vernomen hoe zich de genade Gods heeft verwezenlijkt, die mij met het oog op u gegeven is; door openbaring is mij de kennis van het geheim meegedeeld, zoals ik het reeds in het kort heb beschreven. Nooit is het onder vroegere geslachten aan de kinderen der mensen bekend gemaakt, zoals het nu door de Geest is geopenbaard aan zijn heilige apostelen en profeten: dat de heidenen in Christus Jezus mede-erfgenamen zijn, medeleden en mededeelgenoten van de belofte door middel van het evangelie.

EVANGELIE

MATTEUS 2, 1-12

Toen Jezus te Betlehem in Juda geboren was, ten tijde van koning Herodes, kwamen er te Jeruzalem Wijzen uit het Oosten en vroegen: „Waar is de pasgeboren koning der joden? Want wij hebben zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem onze hulde te brengen.”

Toen koning Herodes dit hoorde, werd hij verontrust en heel Jeruzalem met hem. Hij riep alle hogepriesters en Schriftgeleerden van het volk bijeen en legde hun de vraag voor, waar de Christus geboren moest worden. Zij antwoordden hem: „Te Betlehem in Juda. Zo immers staat er geschreven bij de profeet: en gij Betlehem, landstreek van Juda, gij zijt volstrekt niet de geringste onder de leiders van Juda, want uit u zal een leidsman te voorschijn treden, die herder zal zijn over mijn volk Israël.”

Toen ontbood Herodes in het geheim de Wijzen en hij vroeg hun nauwkeurig naar de tijd waarop de ster verschenen was. Daarop zond hij hen naar Betlehem met de opdracht: „Gaat een zorgvuldig onderzoek instellen naar het Kind, en wanneer gij het gevonden hebt, bericht het mij dan, opdat ook ik het hulde kan gaan brengen.” Na de koning aangehoord te hebben, vertrokken zij.

En zie, de ster die zij in het oosten gezien hadden, ging voor hen uit, totdat ze boven de plaats waar het Kind zich bevond, stil bleef staan. Op het zien van de ster werden zij vervuld van overgrote vreugde. Zij gingen het huis binnen, zagen er het Kind met zijn moeder Maria en op hun knieën neervallend betuigden zij het hun hulde. Zij haalden hun schatten te voorschijn en boden het geschenken aan: goud, wierook en mirre.

En in een droom van Godswege gewaarschuwd niet meer naar Herodes terug te keren, vertrokken zij langs een andere weg naar hun land.

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch, www.bijbel.net